

www.gaudesaboos.be

**Interview Pieter Gaudesaboos: 'Eigenzinnigheid is ons grootste talent'
De Standaard - Katrien Steyaert**

Drie illustratoren over het succes van buiten de lijntjes kleuren

Een 'éminence grise' met een hardnekkige schrijfmicrobe. Een moeder van drie kinderen en enkele compromisloze, artistieke boeken. Een jong talent dat met zijn caleidoscopische beelden en vormgeving een frisse wind doet waaien. Het werk van André Sollie (58), Isabelle Vandenabeele (34) en Pieter Gaudesaboos (26) is nauwelijks te vergelijken. Maar de drie illustratoren zijn even gedreven in hun liefde voor het beeld. Een gesprek over zwoegen, de Vlaamse School en vrij zijn.

In Buiten de lijntjes gekleurd geeft Marita Vermeulen een staalkaart van het illustrende talent in Vlaanderen. Zij is niet de eerste met haar optimisme; de 'Vlaamse School' doet het al enkele jaren erg goed in binnen- en buitenland. Sollie: "Vlamingen zijn altijd al beeldend geweest – denk maar aan de Vlaamse Primitieven – en werkten over de grenzen heen. In die zin kan je van een 'Vlaamse School' illustratoren spreken omdat die ook erg artistiek bezig zijn en daarvoor beloond worden met beurzen, buitenlandse prijzen en tentoonstellingen. Ondanks de verschillende stijlen en karakters manifesteren we ons naar de buitenwereld toe als een eenheid." Vandenabeele: "De laatste jaren stonden uitgeverijen en recensenten meer open voor vernieuwing. Door de gekregen kansen zijn we zo ver geraakt." Sollie, die bijna 40 jaar als illustrator aan de slag is, heeft de omwenteling van dichtbij meegemaakt. "Van prentenboeken was vroeger geen sprake. Ik ontwierp omslagen en verluchtte boeken met plaatjes. Ik was blij dat ik met mijn diploma aan de slag kon en deed daarom veel te lang wat van me verwacht werd. Pas twee jaar geleden heb ik mijn eerste prentenboek gemaakt; mijn achterstand is enorm." Gaudesaboos: "Jonge mensen gaan nu zelf creatief aan de slag en bieden het eindresultaat aan aan uitgeverijen." Vandenabeele: "Je bent veel vrijer als je zelf iets mag vertellen."

Sollie: "We hebben een lange weg afgelegd. Ik heb altijd geijverd om illustraties als kunst te beschouwen, om uit te breken uit onze onderdanige rol. Gaandeweg zagen uitgeverijen het belang in van het beeld, vaak het eerste contact met een boek. Op den duur lieten ze me mijn zin doen." Ijsjes (1990) van Gerda Dendooven was een mijlpaal. Sollie: "Het moet zowat het eerste echte prentenboek geweest zijn. Ik dacht 'Oh, zo kan het ook.' Ook de tijdsgeest waarin mensen aangemoedigd werden zichzelf te zijn, hielp bij de ontvoogding. Zoek je eigen stem, je eigen kleur en leg je hart in je werk, ik blijf er op hameren."

Ronde van Frankrijk

In het kleine en drukbevolkte Vlaanderen moet je wel getalenteerd zijn om op te vallen. Sollie: "Vlamingen zijn graag individuen, mensen met een 'statement'. We willen allemaal de Ronde van Frankrijk winnen." Vandenabeele herkent die gedrevenheid: "We kijken rondom ons en geven er een lap op! Wie gemakzuchtig is, wordt simpelweg voorbijgestoken." Sollie ziet nog meer voordelen aan onze Vlaamse bodem: "Het chaotische van ons land werkt een zekere eigenzinnigheid of 'je m'en foutisme' in de hand. We worden ook gedwongen om over de grenzen te kijken. In Nederland stond men tien jaar voor op het vlak van prentenboeken en vormgeving. We hebben onze schade in ijtempo ingehaald."

Het was uitgeverij De Eenhoorn die de illustratoren als eerste de kans gaf om gedurfd te werken. Gaudesaboos: "Anderen, zoals Lannoo, zijn gevolgd. Alles hangt af van de uitgevers; zij moeten erin geloven en durven investeren in experiment. Dankzij hun impuls krijgen we de kans onszelf te zijn. In een braver klimaat zouden we wellicht meer traditionele boeken afleveren."

Eens de bal aan het rollen ging, doken her en der illustratopleidingen op. Vandenaabeele: "Aan het Sint-Lukasinstituut in Gent, waar ik studeerde, hebben onder meer Goele Dewanckel en Gerda Dendooven ervoor gezorgd dat 'illustratie' een optie werd binnen de opleiding grafische vormgeving. Ondertussen is het een onafhankelijke richting. Ik geef les in het eerste jaar." De drie illustratoren genoten zelf een opleiding toegepaste grafiek of vormgeving. Dat heeft ook zo zijn voordelen. Sollie: "Dankzij die brede vorming had ik oog voor compositie, belettering, etc. en kon ik mijn omslagen van a tot z ontwerpen. Zo vermeed ik dat een vormgever de verkeerde lettertjes of een ongepaste kleur gebruikte." Vandenaabeele: "Ook de jongere illustratoren gaven hun boeken zelf vorm op een moment dat enkele uitgeverijen een nieuwe weg wilden inslaan. Ze beseffen nu veel meer dat een boek op zich staat. Een werk moet niet meer in een bepaalde identiek uitzijnde reeks passen maar moet aansluiten bij de uitstraling van de uitgeverij."

Olifant in de weide

De collages en gouaches van Sollie, de robuuste linsneden van Vandenaabeele of de ongewone foto's van Gaudesaboos, allemaal vallen ze op door hun eigenheid. Vandenaabeele: "Buitenlandse uitgeverijen vinden het betere werk uit Vlaanderen vaak te gedurfd. Wij doen gewoon onze zin." Sollie: "Een goede prent is origineel, er ligt een knoop in, ze bevat een gezonde dosis gekte. Alles is al een keer gemaakt, het is de manier waarop die het verschil maakt. De verschillende persoonlijkheden zorgen voor een interessante diversiteit." Gaudesaboos: "Mijn eerste boek was meteen mijn meest experimentele. Daardoor verwachten ze dat ik tegendraads doe. Opklimmen vanuit een traditionele positie is veel moeilijker. Roodlapje kwam op een goed moment en is dankzij een bekroning tot in de boekhandel geraakt." Ook bij Vandenaabeele stak een eervolle vermelding het vuur aan de lont. Vandenaabeele: "Mijn werk stond in de catalogus van de wedstrijd Vlaamse Reuzen en kwam zo op heel wat plekken terecht. Toen ik solliciteerde bij De Eenhoorn mocht ik Kind maken, waarvoor ik een Boekenpluim kreeg." Aan de gelauwerde boeken gaat een proces van vallen en opstaan vooraf. Sollie: "Het lijkt soms alsof het meteen raak was, maar dat is het nooit. Je moet leren houden van jezelf en je werk." Gaudesaboos: "Het is zwoegen en zweten. Als ik 's ochtends opsta en ik kan 20 seconden genieten van de prent die ik de dag ervoor heb gemaakt, weet ik dat het goed zit." Vandenaabeele knikt: "Het is intuïtie. Soms zit je erop, en soms ernaast. Ik maak vooraf miniatuurschetsjes om de compositie, het ritme, etc. te bepalen. Maar ik vind het heerlijk om op groot formaat te werken." Gaudesaboos: "Ik wil op elk moment opnieuw kunnen beginnen. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Isabelle schrijf ik meestal de tekst zelf. Op die manier kan ik een olifant in de weide laten lopen als het me niet lukt een paard te tekenen. Zo ontstaan ook de leukste verhalen. Maar daarvoor heb je tijd nodig, en de enorme vrijheid die ons hier gegund wordt."

De geur van inkt

De bekende Nederlandse illustrator Max Velthuijs, de bezieler van de Kikkerboeken, merkte enkele jaren geleden op dat hij in Vlaanderen geen echte uitschieters zag bij zijn collega's. Moeten we het Vlaamse succes enigszins relativiseren? Vandenaabeele reageert nuchter: "Het zijn de recensenten die zeggen dat we goed bezig zijn, niet wij zelf. In het buitenland, bijvoorbeeld in Frankrijk en Duitsland, huist ook veel talent." Gaudesaboos: "Ik vind toch dat we opvallend meer goede uitgeverijen hebben dan elders." Sollie: "Ja, we durven meer. We trekken ons niets aan van taboes, en dat zie je in onze prenten. Ook in dans, theater en muziek is men in Vlaanderen niet vies van experiment. Het succes zorgt er mee voor dat we onze grenzen blijven verleggen. Het cliché van het witte blad gaat nooit over." Gaudesaboos: "Mijn fouten motiveren me om beter te doen. Ik beseef dat ik in een luxepositie zit. Ik geloof dat jeugdliteratuur het enige artistieke domein is waar je zo je zin mag doen." Sollie: "We maken vrij werk, maar het ligt in de boekhandel. Het

blijft; we moeten niet bang zijn dat het boek verdwijnt.” Daar is ook Vandenabeele van overtuigd. “Al je zintuigen worden erdoor aangesproken, tot het ruiken van de drukinkt toe.”

Bij een boek moet alles goed zitten, daar zijn de drie illustratoren het over eens. Gaudesaboos: “Ik heb altijd het gevoel dat ik vervelend doe door alles onder controle te willen hebben.” Vandenabeele stelt hem gerust: “Het is het bewijs dat je je werk au sérieux neemt. Ik kies zelf mijn papier en heb mijn zeg in de vormgeving en het formaat. We kampen met een overaanbod aan boeken en dat is voelbaar in de wisselende kwaliteit. Als één schakel niet goed functioneert, is het boek eraan voor de moeite. Ook in een prent moet alles kloppen: de sfeer, de kleur, het ritme.” Sollie: “Ze is artistiek, ze verleidt, haar inhoud voegt iets toe. Een prentenboek is maar geslaagd als ook een volwassene er iets in ziet.”

Precies daar knelt het schoentje. Vandenabeele: “Ik vind het storend dat onze werken afgedaan worden als kinderboeken. Ik werk voor jong en oud, niet voor een bepaalde doelgroep. Hoe kan ik weten wat er in de hoofden omgaat van acht- tot tienjarigen? Mijn norm ben ik zelf.” Sollie knikt: “Ik houd geen rekening met de lezer, dat werkt beperkend. Ik word er een beetje boos van als ze zeggen dat mijn prentenboek Dubbel Doortje alleen voor kleuters is. Het prentenboek is zo'n mooi medium dat het een kunstvorm voor iedereen moet zijn.” Gaudesaboos: “We zouden een apart rek in de boekhandel moeten krijgen waar boeken mogen zijn wat ze zijn, zonder leeftijds aanduiding. Bij mijn nieuwe project probeer ik wel een minimumleeftijd voor ogen te houden. Mijn vormen en verhaal moeten begrijpbaar zijn voor kinderen ouder dan drie. Ik hoop dat ik het volhoud tot aan het einde van de rit.”

Twijfel

In Buiten de lijntjes toont Marita Vermeulen de rijkdom van het betere werk onder meer aan door kunstenaars en illustratoren naast elkaar te plaatsen. Vandenabeele houdt van Edgar Tytgat en de Vlaamse expressionisten, Sollie is een fan van David Hockney en Henri Toulouse-Lautrec. Sollie: “Misschien zie je dat in mijn lijnvoering maar de beïnvloeding gebeurt totaal onbewust. Je geeft er ook altijd je eigen toets aan. Toch toont Marita's visie aan dat we kunstzinnig bezig zijn.” Net dat hoge artistieke gehalte blijkt voor sommige lezers een probleem. Ze vinden niet altijd toegang tot de gelaagde prenten. Sollie: “De Vlaamse prentenboeken staan zo sterk omdat de illustratoren aanvullend werken. Ze interpreteren de tekst op hun eigen manier en vertellen een tweede verhaal in beelden. Je mag veeleisend zijn tegenover je lezer want twijfel en onbeantwoorde vragen zijn van het mooiste dat er is in boeken. Interpreteren kan je leren, maar heel wat volwassenen schermen hun kinderen af van nieuwsoortige prenten. Terwijl je die net moet laten rondslingeren in de buurt van kinderen. Tekeningen vormen de ideale basis om met twijfel te leren omgaan.” Vandenabeele denkt er niet anders over: “Volwassenen willen vaak hapklare brokken. Ook mijn eerstejaarsstudenten schrikken van het gedurfdere werk en moeten echt aangemoedigd worden om vanuit zichzelf te werken. Het is blijkbaar moeilijk om je eigen ding te doen in deze maatschappij.” Het toegankelijke Buiten de lijntjes zou deuren kunnen openen. Sollie: “Ik hoop dat leerkrachten en studenten de tentoonstelling zullen bezoeken en het naslagwerk ter hand zullen nemen. Marita heeft een heel persoonlijke en soms ontroerende visie.” Vandenabeele: “Zij heeft ons in de kijker geplaatst. De tentoonstelling doet binnen- en buitenland aan en dat is aandacht waar we alleen maar blij mee kunnen zijn. Hopelijk kunnen we daardoor verder werken zoals we bezig zijn.” Wij hopen het met hen.

CB: Gaan we dan op een verkeerde manier met uw boeken om?

PG: Volwassenen zijn heel vaak verleid door mijn boeken en willen het vlug voorlezen aan hun kinderen, aan jonge kinderen. Mijn personages en bepaalde stilistische kenmerken lijken misschien wel voor een jonger publiek bestemd, maar de boeken op zich, het concept erachter en de verregaande uitwerking, niet. Overwegend zijn mijn boeken bestemd voor jongeren vanaf negen jaar, en eigenlijk zelfs pas vanaf twaalf, dertien jaar. Dat was zeker mijn bedoeling met boeken als Roodlapje, Linus en nu ook Briek. De uitgever zet er om commerciële redenen een jongere leeftijd op, en bibliotheken zetten ze als prentenboeken bij jongere leeftijden, maar ik mik op een ouder publiek. Ik merk zelfs dat ze jonge volwassenen, zoals studenten, heel erg aanspreken.